Asztal - ún. erdélyi vagy bölcsős asztal

Bútorgyűjtemény

Leltári szám:	61.977.1
Készítés ideje:	1500 körül
Készítés helye:	Erdély
Anyag:	bükkfa; fenyőfa; jávorfa (juharfa)
Technika:	faragott; festés nyomaival
Méretek:	magasság: 77 cm szélesség: 72 cm mélység: 60 cm

Asztal szavunk szláv eredetű, első írásos előfordulása 1293-ból való (*oztol*), 1354-ben *Kysaztal*, 1395-ben *Mensa asztal* néven említik okleveleink. Magát a bútort készítő mesterembert *Asthalus*nak (1454), *Asthalgyártó*nak (1457), *Astalosch*nak (1528) hívják, a szomszéd népekhez hasonlóan, akik szintén az asztal szó származékával – *mensator, stolar, Tischler* – jelölik az asztalost.

A kora középkori Magyarországon az asztal provizórikus bútordarab volt, csak étkezéshez állították fel, evés után szó szerint „asztalt bontottak”. Az asztal csak a 15. század végétől válik kötött helyű, állandó berendezési tárggyá, és kerül a szoba közepére – hogy mindenki jól hozzáférjen –, vagy két sarok-falipad közé. Két típusát ismerjük: a bölcsős asztalt és a nagyfiókos asztalt. Valójában két tömör oldaldeszka fogja közre a bölcső formájú – innen az elnevezés – alsó tároló részt, amelyen a négyzetes zárólap alatt még egy álfiók található. Ez utóbbit nem lehet kihúzni, hozzáférni csak lapja elhúzásával lehet.

A kamarás vagy nagyfiókos asztal kettős talapzaton nyugvó, szintén elhúzható lappal nyitható, álfiókos megoldású állványbútor. A két bútortípus korai magyarországi emlékei vélhetően német, talán tiroli hatásra készültek. A bölcsős asztal másik elnevezéséből – "erdélyi asztal" – ítélve arra is következtethetünk, hogy elsősorban Erdélyben állíthatták elő őket nagyobb számban, de tárgyi emlékeinket számba véve ez előfordulhatott Felső-Magyarországon, főleg Bártfán és Kassán is.

Irodalom

- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 15. (Vadászi Erzsébet)
- Batári Ferenc, Vadászi Erzsébet: *Bútorművészet a gótikától a biedermeierig*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2000. - p. 11., Nr. 8.
- Radvánszky Béla: *Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században. I. (Reprint)*. Helikon Kiadó, Budapest, 1986. - 81. kép
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - p. 66., 77. kép
- Szerk.: Miklós Pál: Magyar bútorok. *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - 259. (Zlinszkyné Sternegg Mária)
- felelős szerkesztő: Tímár Árpád: Gótikus bútorok Magyarországon. *Ars Hungarica V. évfolyam 1-2. szám*, 1977. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. - 341-342. (Vadászi Erzsébet)
- felelős szerkesztő: Tímár Árpád: Gótikus bútorok Magyarországon. *Ars Hungarica V. évfolyam 1-2. szám*, 1977. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. - 341-342. (Vadászi Erzsébet)
- Szerk.: Jakabffy Imre: Ungarische Kastentische. *Ars Decorativa 4*, 1976. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1976. - 7-31. (Vadászi Erzsébet)
- Radocsay Dénes: Egységből született művészet. *Múzsák. Múzeumi Magazin.1974/3*, 5. (1974) 3. sz.. 1974. - 4-6:4.
- szerző: Vadászi Erzsébet: *A térművészetek határai I. Gótika*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1974. - Nr. 73.
- Oberschall Magda: *Magyar bútorok*. Officina Nyomda és Kiadóvállalat Kft., Budapest, 1939. - 3. kép (analógia)
- *Erdély régi művészeti emlékeinek kiállítása az Iparművészeti Múzeumban*. Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete, Budapest, 1931. - Nr. 2.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum